

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs. II. Vtrum persona sit idem quod hypostasis, subsistentia &
essentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

sumptam quæ contrahitur & indiuiduatur: materiam & quantitatem contrahentem: & ipsum indiuiduum ex natura substantiæ contracta & materia ac quantitate contrahente constitutum; & idem dicendum est proportionaliter de indiuiduo accidentis. Cum igitur ait Cai. substantiam ut substantia est per seipsam indiuiduari, loquitur de ipsa natura substantiæ, prout contrahitur velut commune genericum aut specificum per differentiam siue proprietatem aut radicem indiuiduationis, cui communi conuenit indiuiduatio ut ei quod contrahitur, indiuiduo verò ut ei, quod ex contracto & contrahentibus constituitur. Et secundum hunc dicendi modum conuenit substantiæ ut substantiæ, & accidenti ut accidentis est indiuiduatio, non aptitudine tantum, sed etiam actu.

Diffinitio personæ explicatur.

Tertium explicatione dignum est tota diffinitio personæ quo ad singulas eius particulas, quæ ferè tota colligitur ex responsionibus argumentorum S. Th. Prima particula est dictio illa substantia, quæ potest sumi dupliciter, ut notat hic S. D. ad 2. vno modo pro substantia prima: & per hoc excluditur ratio vniuersalis & partis; nam nec vniuersale est substantia prima, nec pars, puta manus, vel pes dum est actu pars; atque ideo nec vniuersale, nec pars sunt personæ. Secundò modò potest hic sumi nomen substantiæ communiter, prout negat diuisionem in partes subiectiuas: & sic contrahit substantiam communiter dictam ad substantiam primam. Alio modo prout significat idem, quod incommunicabilis: & sic excluduntur à ratione personæ partes omnes siue integrales siue essentielles, ut animæ; quoniam suapte natura sunt suppositis vniuersales & illis communicabiles; & eadem ratione quælibet essentia vel natura quæ naturaliter proprio, & per Dei potentiam, est diuino supposito communicabilis. Vnde nec humanitas Christi, quæ ad unitatem suppositi verbi diuini fuit assumpta, est persona; Nec Deitas, vel hic Deus, qui tribus suppositis est communis secundum Christianæ fidei veritatem, est hypostasis vel persona; Nec actiua spiratio, propter eandem causam; quia scilicet communis est Patri & Filio. Sed melius dicendum est, utroque modo sumi incommunicabile, ut significat S. Th. Tertia particula est vox illa natura, quam optimè explicat S. Th. in resp. ad 4. Vltima particula est dictio illa rationalis, per quam intelligitur natura intellectualis communis humanæ, Angelicæ & diuinæ. Hac igitur excluduntur à nomine & ratione personæ vniuersa supposita cuiuslibet alterius naturæ, ab humana, Angelica & diuina.

Ex dictis sequitur hæc tria scilicet indiuiduum, suppositum siue hypostasis, & personam adinuicem comparari velut superius & inferius. Nam omnis persona est suppositum siue hypostasis, & non è contra; & omne suppositum est indiuiduum, & non è contra.

RESPONSIO ad primum argumentum explicatur inferius q. seq. art. 4. & à Caiet. in predicamentis, ubi agit de diffinitione substantiæ primæ.

CIRCA respons. ad 3. declarat & sustinet Iu. uell. nomen personæ esse nomen primæ, non au-

secundæ intentionis ostendens differentiam inter primam & secundam intentionem ex D. Th. & Heruco; de qua subtiliter differit Caiet. super Porphyrio in q. de diffin. gen.

ARTICVLVS II.

Virum persona sit idem quod hypostasis, substantia & essentia.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod persona sit idem quod hypostasis, substantia, & essentia. Dicit enim Boet. in li. de duabus natur. quod 9 a 1. Græci natura rationalis indiuiduam substantiam hypostasis nomine vocauerunt. Sed hoc etiam apud nos significat nomen persona. Ergo persona omnino idem est quod hypostasis.

2. Præterea. Sicut in diuinis dicimus tres personas, ita in diuinis dicimus tres substantias. Quod non esset, nisi persona, & substantia idem significarent. Ergo idem significant persona, & substantia.

3. Præterea. Boet. dicit in com. predicamentorum, quod ysa (quod est idem quod essentia) significat compositum ex materia & forma. Id autem quod est compositum ex materia & forma, est indiuiduum substantiæ, quod & hypostasis & persona dicitur. Ergo omnia prædicta nomina idem significare videntur.

Sed contra est, quod Boet. dicit in lib. de duabus naturis, quod genera & species subsistunt tantum; indiuidua vero non subsistunt tantum, verum etiam substantia. Sed à subsistendo dicuntur substantia, sicut à substantiando substantia vel hypostasis: cum igitur esse hypostases vel personas, non conueniat generibus vel speciebus, hypostases vel personas, non sunt idem quod substantia.

4. Præterea. Boet. dicit in com. predicamentorum, quod hypostasis dicitur materia, ysis autem (id est substantia) dicitur forma. Sed neque forma, neque materia potest dici persona. Ergo persona differt à prædictis.

Respondeo. Dicendum, quod secundum Philosophum in 5. Metaph. substantia dicitur dupliciter. Vno modo dicitur substantia quidditas rei quam significat diffinitio; secundum quod dicimus, quod diffinitio significat substantiam rei. Quæ quidē substantia, Græci ysa vocat, quod nos essentia dicere possumus. Alio modo dicitur substantia subiectū, vel suppositū, quod subsistit in genere substantiæ. Et hoc quidem communiter accipiendo nominari potest, nomine significante intentionem. Et sic dicitur suppositum. Nominatur etiam tribus nominibus significantibus rem. Quæ quidem sunt res natura, substantia, & hypostasis, secundum triplicem considerationem substantiæ sic dictæ. Secundum enim quod per se existit, & non in alio, vocatur substantia. Illa enim subsistere dicimus, quæ non in alio, sed in se existunt. Secundum verò quod supponitur alicui naturæ communi, sic dicitur res natura, sicut hic homo est res natura humana: secundum verò quod supponitur accidentibus, dicitur hypostasis vel substantia. Quod autem hæc tria nomina significant communiter in toto genere substantiarum, hoc nomen persona, significat in genere rationalium substantiarum.

Ad primum ergo dicendum, quod hypostasis apud Græcos ex propria significatione nominis habet, quod significet quodcūq; indiuiduum substantiæ, sed ex ysa loquendi habet, quod sumatur pro indiuiduo rationalis naturæ, ratione suæ excellentiæ.

Ad secundum dicendum, quod sicut nos dicimus in diuinis pluraliter tres personas, & tres substantias, ita Græci dicunt tres hypostases. Sed quia nomen substantiæ quod secundum proprietatem significationis respondet hypostasi, æquiuocatur apud nos, cum quandoque significet essentiam, quandoque hypostasis, ne possit esse erroris occasio, maluerunt pro hypostasi transferre substantiam quam substantiam.

Ad tertium.

170
1. diff. 2. s. 1.
3. & per. q.
9 a 1.
In 3. pag.
& prim. lib.

169

Aliquantum
lam à princ.
lib. videt. 3.
pag. 2. princ.

Lib. 5. Met.
tex. 15. 10. 3.

ὁμοία,
ὁμοιοῦς
ὁμοῦσας
πρόσωπον

37

Ad tertium dicendum, quod essentia proprie est id, quod significatur per diffinitionem. Diffinitio autem complectitur principia speciei, non autem principia individualia. Vnde in rebus compositis ex materia & forma essentia significat non solum formam, nec solum materiam, sed compositum ex materia & forma communi, prout sunt principia speciei. Sed compositum ex hac materia & ex hac forma, habet rationem hypostasis, & personae. Anima enim & caro, & os, sunt de ratione hominis. Sed haec anima, & haec caro, & hoc os, sunt de ratione huius hominis. Et ideo hypostasis dicitur & persona addunt supra rationem essentiae principia individualia, neque sunt idem cum essentia in compositis ex materia & forma ut supra dictum est, cum de simplicitate divina ageretur.

Ad quartum dicendum, quod Boet. dicit genera & species subsistere, in quantum individuus aliquibus competit dicitur subsistere, ex eo quod sunt sub generibus & speciebus in predicamento substantiae comprehensis, non quod ipsae species vel genera subsistant, nisi secundum opinionem Platonis: qui posuit species rerum, separatim subsistere à singularibus. Subsistere vero competit eisdem individuus in ordine ad accidentia, quae sunt praeter rationem generum & specierum.

Ad quintum dicendum est, quod individuum compositum ex materia & forma, habet quod substat accidenti ex proprietate materiae. Vnde & Boet. dicit in lib. 2. de Trinitat. * Forma simplex subiectum esse non potest. Sed quod per se subsistat, habet ex proprietate suae formae, quae non aduenit rei subsistenti, sed dat esse actualem materiae, ut sic individuum subsistere possit. Propter hoc ergo hypostasim attribuit materiae, & vltimam suae subsistentiam formae, quia materia est principium substandi, & forma est principium subsistenti.

Sensus quaesiti.

HIC AGIT S. D. de ratione huius nominis persona in comparatione ad sex alia nomina, quae sunt hypostasis, subsistentia, essentia, substantia, suppositum, & res naturae; de solis tamen primis tribus ut praecipuis ac magis vltatis propositum est quaesitum. In quo aduerte primo sermonem hic esse de persona communiter sumpta, prout extenditur ad personam creatam & increatam; atque ideo cetera, ad quae fit comparatio, accipienda esse in eadem communitate. Secundo scito dictionem illam idem, non significare tantum identitatem realem, sed etiam formalem inter dictorum nominum significata, ut patet ex discursu litterarum, & ex primo sententiarum, ubi sic proponit quaesitum: Videtur, quod dicta nomina nullam distinctionem habeant, sed sint quasi synonyma.

Forma Textus.

DISTINGUIT primo S. D. deinde respondet quaesito.

Distinctio duplex est. Prior est ex Aristotele 1. metaph. cap. de substantia. Substantia dicitur vno modo quidditas rei, quam significat diffinitio, prout dicimus diffinitionem significare substantiam rei: quam rei substantiam Graeci vsiam vocant, nos autem essentiam dicere possumus; alio modo dicitur substantia subiectum vel suppositum quod subsistit in genere substantiae, & hoc est substantia prima. Posterior distinctio est. Substantia prima potest dupliciter nominari; vno modo nomine significante intentionem: & sic dicitur suppositum; alio modo potest nominari nomine significante rem, & sic habet tria nomina, quae sunt res naturae, subsistentia & hypostasis, quae distinguuntur secundum triplicem considerationem substantiae primae; Nam ut per

se existit, & non in alio, vocatur subsistentia; quoniam ea subsistere dicimus, quae non in alio sed in se existunt; quatenus autem supponitur alicui naturae communi, dicitur res naturae: sicut hic homo est res naturae humanae; Denique, ut supponitur accidentibus dicitur hypostasis vel substantia.

Ad quaesitum autem respondet vnica CONCLUSIO. Persona significat in genere substantiarum, rationalium id, quod haec tria nomina, videlicet subsistentia, res naturae, & hypostasis, significant communiter in toto genere substantiarum. Haec conclusio sequitur ex praemissis duabus distinctionibus. Nam in primis manifestè constat personae nomen non idem significare quod nomen essentiae; quoniam essentia quidditas est, ut diximus, quam significat diffinitio; persona vero, ut patet ex primo articulo, est rationalis naturae individua substantia; quamobrem in creaturis persona distinguitur realiter ab essentia, in Deo vero secundum rationem. Secundo patet, quomodo differat nomen personae à reliquis praedictis tanquam speciale à communibus; nam illa omnia sunt nomina primae substantiae absolute, non quatenus est huius, vel illius speciei: nomen vero personae est nomen substantiae primae, prout est in natura rationali.

Expositio Textus.

QUAMVIS in Sacris litteris nomen personae vnde nomen de Deo non inueniatur expressum, sicut neque nomen hypostasis, suppositi, aut subsistentiae reperitur pluraliter de Deo dictum id tamè, quod nomina praedicta significant, multipliciter in sacra Scriptura inuenitur assertum de Deo, dum affirmat Deum esse maxime per se ens Exodus 3. Ego sum qui sum, sic dicit Filius Israel: Qui est misit me ad vos. & perfectissime intelligens Psal. 146. Magnus Dominus noster, & magna virtus eius, & sapientia eius non est numerus. Nec aliquid frequentius occurrit in sacris litteris, quam diuinæ cognitionis, intelligentiae & sapientiae commendatio. Quemadmodum igitur vnitatem essentiae confitemur in diuinis dicentes Patrem & Filium & Spiritum Sanctum vnum esse Deum: ita necesse fuit esse nomen aliquod vnum aut multa, quibus ad numerum siue pluralitatem subsistentium confitemur vteremur, ut idipsum diceremus omnes, & non essent in nobis schismata, & ab haereticorum laqueis & calumnijs tuta redderetur Catholica fides. Quamobrem necesse fuit Patribus & Concilijs noua quaedam adinuenire vocabula fidem antiquam de Deo significantia, ut reijci facile possent haereticorum sophismata. Nec vitanda est haec nouitas ut profana; non enim diffonat à vero scripturarum sensu, ut ait S. D. in articulo sequenti in responsione ad primam. Et quoniam de hoc nomine persona copiose dicitur in articulo sequenti: de reliquorum significatione pauca quaedam hic erunt breuiter adnotanda.

Primum autem nomen est hypostasis: de cuius significatione & vsu multa scribunt recentiores super hoc & sequenti articulo. Legendi sunt Bannes Zumellus & Vasq. disput. 124. ubi Scholastici commentarij de more metas egressus describit cumulate vniuersa, quae à quouis curioso Theologo possunt desiderari de praedicti nominis controuersia inter Catholicos & haereticos, de eius antiquitate, significatione & vsu. Quem totum discursum paucissimis verbis complexus est S. Th. in hoc art. & in seq. in resp. ad 3.

Se-

Substantia. Secundum nomen est substantia: de cuius significatione disputant hic Molin. & Vasq. latissime. Sed huius controuersiae propria sedes est inf. q. 39. a. 4. & 3. p. q. 3. a. 2. & 3. vbi subtiliter examinatur & diffinitur à Caetano: cuius ibidem amplectemur sententiam, & ex eius doctrina recentiorum argumenta diluimus. Ban. hic ea colligit, quae praesenti loco videntur necessaria.

Substantia. Tertium nomen est substantia: de cuius significatione agit S. D. in a. praec. in resp. ad 2. & hic etiam in resp. ad 2. & in a. seq. ad 3. An autem Catholicè possit affirmari, tres in Deo esse substantias: disputant hic interpretes Bann. Zumellus, Molina disp. 1. & Vasq. c. 5. quorum omnium vna est & vera sententia, scilicet affirmandum aut concedendum non esse tres in Deo esse substantias, aut tres personas in Deo esse tres substantias: Primo propter vocis æquiuocationem, de qua D. Tho. hic ad 2. Secundo propter antiquam Ecclesiae consuetudinem, quae nomen substantiae communiter adhibuit ad essentiam significandam, vt ait Augustinus lib. 5. de Trinitate, cap. 9. & lib. 6. c. 4. & ob eam causam affirmat non esse concedendum tres in Deo esse substantias, quod etiam Concilium Toletanum vndecimum in fidei Confessione definiuit. Lege, si placet, praedictos expositores.

Suppositum. Quartum nomen est suppositum, quod ait S. Tho. communiter acceptum intentionem significare, non tamen affirmat esse nomen intentionis, cum de Deo dicitur: iam enim videtur vsu receptum, vt ad diuinam transferatur, prout primae intentionis est, & rem significat in natura diuina subsistentem. Dicitur vero suppositum, quatenus nomen primae intentionis est, ex eo, quod sub alijs illi realiter inexistens positum sit, siue ea sint accidentia, siue sint essentialia praedicata: Quod verò quidpiam ceteris omnibus sit subiectum, id habet ex hoc, quod est substantia incommunicabilis. Suppositum igitur formaliter significat substantiam incommunicabilem, quae idem est quod hypostasis, & consequenter eadem ratione qua tres hypostases, tria etiam in Deo supposita Catholicè confitemur.

Res natura. Quintum nomen est res natura, quod substantiam significat (inquit S. D.) quatenus supponitur alicui naturae communi: sicut homo est res naturae humanae. Dubitationem hic mouet Bann. & an concedendum sit in diuinis esse tres res vel tria entia: cui dubitationi nititur satisfacere ex D. Tho. in 1. dist. 25. q. vnica, & Magistro ibidem in fine. Sed videnda sunt ea, quae diximus inf. q. 31. a. 2. de differentia nominis neutri, & masculini ex D. Tho. in 1. dist. 9. q. 1. a. 1. ex illis enim apparet rectè dici non posse tres personas esse tria entia: quia neutrum informe est, & essentiam significat, & substantiae tenetur. Nec S. Tho. in d. dist. 25. q. 1. a. 3. dixit tres personas esse tria entia, sed tantum dixit esse tres entes adiectiue, vt patet ex respons. ad 2. & 3. eisdem argumentis collatis. Et quamuis ibidem in corpore articuli dicat S. D. ens participialiter & adiectiue pluraliter praedicari de personis; intelligendum tamen est masculinè & non neutraliter, vt scilicet dicantur tres entes, & non tria entia. Et per hæc solui facile poterunt argumenta Suar. lib. 3. de Trin. c. 6. vbi eandem tuetur sententiam.

Nomen verò essentiae, quod postremo consideramus, ob singularem quam habet à ceteris ex sua significatione differentiam, cum diuinam naturam, quae vna est tribus communis, significet pluraliter de Deo nunquam dicitur. De qua re legenda sunt, quae notat Ban.

Naz. in 1. part. D. Th. tom. 2.

A DISPUTAT hic anxie Vasq. aduersus asserentes tres in Deo existentias, cuius scripta lege, si placet.

ARTICVLVS TERTIVS.

Virum nomen persone sit ponendum in diuinis.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod nomen persona non sit ponendum in diuinis. Dicit enim Dionys. in prin. de diu. no. Vniuersaliter non est audendum aliquid dicere nec cogitare de super substantiali 9. a. 3. occulta diuinitate, praeter ea, quae diuinitus nobis expressa sunt eloquijs. Sed nomen persona non exprimitur nobis in sacra Scriptura noui, vel veteris Testamenti. Ergo non est nomine persona vtendum in diuinis.

2. Praeterea. Boet. dicit in lib. de duab. nat. Non enim persona videtur tradductum ex his personis quae in comedijs trageidijs, homines representant. Persona enim dicta est à personando, quia concipit atque ipsa maior necesse est vt voluatur sonus. Graeci verò has personas prosopa vocant ab eo, quod ponatur in facie, atque ante oculos obtegant vultum. Sed hoc non potest competere in diuinis, nisi fortè secundum metaphoram. Ergo nomen persona non dicitur de Deo nisi metaphorice.

3. Praeterea. Omnis persona est hypostasis: sed nomen hypostasis non videtur Deo competere, cum secundum Boet. significet id quod subijctur accidentibus, quae in Deo non sunt. Hier. Tertiam dicit, quod in hoc nomine hypostasis, venenum latet sub melle. Ergo hoc nomen persona non est dicendum de Deo.

4. Praeterea. A quocunque remouetur diffinitio & diffinitum. Sed diffinitio persona supra posita non videtur Deo competere. Tum quia ratio importat discursiue cognitionem quae non competit Deo, vt supra ostensum est. & sic Deus non potest dici rationalis natura. Tum etiam quia Deus dici non potest indiuidua substantia, cum principium indiuiduationis sit materia, Deus autem immaterialis est. & neque etiam accidentibus substat, & vt substantia dici possit. Nomen ergo persona Deo attribui non debet.

Sed contra est, quod dicitur in symbolo Athanasij, Alia est persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti. Respon. dicendum, quod persona significat id, quod est perfectissimum in tota natura scilicet subsistens in rationali natura. Vnde, cum omne illud quod est perfectissimum, Deo sit attribuendum, eo quod eius essentia continet in se omnem perfectionem, & conueniens est, vt hoc nomen persona de Deo dicatur. Non tamen eodem modo quo dicitur de creaturis: sed excellentiori modo: sicut & alia nomina, quae creaturis à nobis imposita Deo attribuntur, sicut supra ostensum est, cum de diuinis nominibus ageretur.

Ad primum ergo dicendum, quod licet nomen persona in Scriptura veteris, vel noui Testamenti, non inueniatur dictum de Deo: tamen id quod nomen significat, multipliciter in sacra Scriptura inuenitur assertum de Deo scilicet quod est maxime per se ens, & perfectissime intelligens. & Si autem oporteret de Deo dici solum illa secundum vocem, quae sacra Scriptura de Deo tradit, sequeretur quod nunquam in alia lingua posset aliquis loqui de Deo nisi in illa, in qua primò tradita est Scriptura veteris, vel noui Testamenti. Ad inueniendum autem nomina, antiquam fidem de Deo significantia, coegit necessitas disputandi cum haereticis. Nec hæc nouitas vitanda est, cum non sit prophana, vt potè à Scripturarum sensu non discordans. & Docet aut Apost. phanas vocum nomines vitare. 1. ad Tim. vlt.

Ad secundum dicendum, quod quamuis hoc nomen, persona, non conueniat Deo quantum ad id, à quo im-

171
1. dist. 23. a.
2. & 3. p. q. 3. a. 3.
ca. 1. patum
a. princ.

† Aliquan-
tali à prin-
cip. pag. 2. a.
p. inc. lib.

Eodem loco
nunc proxi-
mè disto.
† In ep. ad
Damas. que
incipit Quo-
ntam vetu-
sto, in med.
† Arg. 1. a. 1.
huius q.

† In ep. ad
Damas. que
incipit Quo-
ntam vetu-
sto, in med.
† Arg. 1. a. 1.
huius q.

† Arg. 1. a. 1.
huius q.

23

34
30

a
182
195
a

i pos-